

Frekvenser i samhällets tjänst - SOU 2018:92

Sammanfattning

Sveriges Kommuner och Landsting anser att

- Förslagen i utredningen leder till ökade kostnader för användning av radiospektrum. Användningen av radiokommunikation i kommuner och regioner är mer omfattande än som beskrivs i utredningen. Det är inte beskrivet hur kompensation för ökade kostnader ska ske, utöver Rakel som föreslås finansieras via MSB:s anslag alternativt via riktade bidrag.
- Minskade frekvensutrymmen för marksänd tv och radio leder till försämrad tillgång till viktig samhällsinformation, särskilt i glesbygd. Över en halv miljon svenskar använder inte internet.
- Förslaget om prioriteringsfunktioner i mobilnäten vid särskilda händelser är i bra, men det saknas konkreta förslag på genomförandet.
- Den ökade regleringen som utredningen föreslår leder till minskade möjligheter för kommuner och regioner att själva bygga och förvalta sina egna kommunikationslösningar.
- Utredningen saknar kommunernas och regionernas perspektiv i stora delar.

Ökade kostnader för spektrum behöver kompenseras

Utredningen föreslår att nyttjande av radiospektrum alltid ska kosta, vilket anses leda till en samhällsekonomiskt effektiv spektrumanvändning. Alla offentliga aktörer som använder radiospektrum omfattas av förslaget. Genom att prissätta nyttjandet av spektrum även för offentlig användning anses värdet av radiospektrum bli tydligt för användarna. De ökade kostnaderna för statliga myndigheter föreslås finansieras genom en motsvarande höjning av förvaltningsanslagen.

Förslag till en liknande ersättningsmodell saknas för kommuner och regioner, utöver Rakel vars ökade kostnader skulle finansieras i Myndigheten för samhällsskydd och beredskaps anslag alternativt via riktade bidrag. Radiokommunikation och spektrumanvändning i kommuner och regioner är, och kommer vara mer omfattande än vad som beskrivs i utredningen, där endast användningen av Rakel nämns.

Radiokommunikation används av kollektivtrafik, sjukvård, hemtjänst, fastighetsförvaltning och andra kommunala och regionala verksamheter. Exempelvis har vissa regioner kommunikationssystem som omfattas av tillståndsmyndighetens undantagsföreskrifter. Dessa planeras ersättas av lokala system, vilka använder radiofrekvenser belagda med nyttjandeavgift. Därutöver finns flera tusen mätpunkter sensorer i den kommunala och regionala verksamheten som kräver uppkoppling mot

Ert dnr:
N2019/00192/D

internet. SKL anser det rimligt att kommuner och regioner själva ansvarar för kvaliteten och kapacitet och de som önskar ska ges större möjligheter att själva sätta upp lämpliga kommunikationslösningar för sina verksamheter.

Det finns risk att förslagen kan medföra samma utveckling som lett till att fiberutbyggnaden framförallt sker i kommersiellt gångbara områden, vilket slår särskilt hårt mot glesbygden. SKL föreslår att lämpliga frekvenser avsätts för kommuner och regioners verksamheter samt för möjligheten att bygga "lokala nät" och radiokommunikationslösningar för sina invånare.

Risk för försämrad tillgång till samhällsinformation

Utredningen förbereder för eventuella förändringar av frekvensbanden som används för marksänd tv och digitalradio. Det kan leda till minskad geografisk täckning för tv och därmed minskad befolkningstäckning. Enligt rapporten *Svenskarna och internet 2018* från Internetstiftelsen använder över en halv miljon svenskar inte internet alls. För dessa personer är tv och radio de viktigaste informationskanalerna, inte internet. Viktigt meddelande till allmänheten, VMA, sänds via public service-näten och är fortfarande den viktigaste informationskanalen vid händelser och krissituationer.

Det finns också en risk att förutsättningarna för demokratin försämras med minskande täckning och utbud av oberoende nyheter och samhällsinformation samt minskad närvaro av lokal journalistik. SKL anser att utredningens förslag inte bör försämra invånarnas möjligheter att tillgodogöra sig nyheter och samhällsviktig information via marksänd tv och radio.

Positivt men otydligt med prioritet i mobilnäten för samhällsviktiga funktioner

Mobila kommunikationsnät kan vid särskilda händelser, exempelvis vid större evenemang, terrordåd, olyckshändelser eller naturkatastrofer, bli överbelastade på grund av ett stort antal anslutna enheter och hög dataanvändning. Utredningen förslår en prioritetfunktion i kommersiella kommunikationsnät för utvalda myndigheter eller andra aktörer.

SKL ser positivt på förslaget med en flexiblare och mer situationsanpassad spektrumanvändning vid särskilda händelser. I utredningen är det dock otydligt uttryckt hur prioritetfunktionen ska fungera. SKL anser att prioriteringsfunktionaliteten ytterligare måste utredas för att säkerställa en implementering som inte stör kommuner och regioners ordinarie verksamhet och ansvar.

Ert dnr:
N2019/00192/D

Utökad reglering kan begränsa kommuners och regioners möjligheter

Utredningen föreslår att tillståndsmyndigheten ska avgöra vilket av det tillgängliga frekvensutrymmet som passar bäst för att uppnå de behov som en viss tillståndsansökan avser. Tillsynsmyndigheten ska kunna neka vissa aktörer tillstånd och även återkalla tillstånd om aktören bedöms vålla fara för rikets säkerhet.

Förslaget leder till ökad reglering och utökat uppdrag åt tillståndsmyndigheten gällande spektrumfördelning och spektrumanvändning. I utredningen anges endast kort att förslaget inte förväntas ge några konsekvenser för kommunalt självstyre men inte varför eller hur. SKL anser att det finns risk att kommuner och regioner behöver ändra och anpassa sig till vad tillståndsmyndigheten anser vara det lämpligaste spektrumområdet eller kapacitetsbehovet för en verksamhet eller en användning, vilket också kan leda till ökade kostnader. SKL anser att konsekvenserna för kommuner och regioner till följd av tillståndsmyndighetens utökade befogenheter och reglering bör utredas vidare.

Kommunalt och regionalt perspektiv saknas i stora delar

Som redovisats ovan saknas det kommunala och regionala perspektivet i flera av utredningens förslag, det gäller både ersättning för ökade kostnader samt förståelse för verksamhet och ansvar.

SKL anser därför slutligen att utredningen skulle stärkas genom tydliggöranden av hur kommuners och regioners intressen föreslås omhändertas, liksom att förutsättningarna för Sveriges digitalisering, bredbandsmål, demokrati samt skydd och säkerhet stärks.

Sveriges Kommuner och Landsting

Anders Knappe
Ordförande